

12. SINIF

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

3. Ünite

1. Handan, hamamdan geçtik,
Gün ışığındaki hissemize razıydık;
Saadetinden geçtik,
Ümidine razıydık;
Hiçbirini bulamadık.
Kendimize hüzünler icat ettik,
Avunamadık;
Yoksa biz...
Bu dünyadan değil miydik?

Bu şiirin söyleyicisi için,

I. Sahip olduğu şeylerle yetinmemektedir.
II. Yaşamdan umduğunu bir türlü bulamamıştır.
III. Gerçekleşmeyen hayalleri yüzünden mutsuzluk duymaktadır.
IV. Artık kötü günlerin geride kaldığına inanmaktadır.
V. Her şeyden ümidini kesmiş çaresiz biridir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) I, II ve III. B) I, III ve IV. C) I, III ve V. D) II, III ve V. E)) II, IV ve V.

2. trrrrum,
trrrrum,
trak tiki tak
makinalaşmak istiyorum!
mutlak buna bir çare bulacağım
ve ben ancak bahtiyar olacağım
karnıma bir türbin oturtup
kuyruğuma çift uskuru taktığım gün!

Bu dizeleri yazan şair için,

I. Serbest nazmın etkisinde kalmıştır.
II. Şiirde ahengi göz ardı etmiştir.
III. Yaşadığı çağın gelişmelerini şiirlerine yansıtmıştır.
IV. Fütürizm akımından etkilenmiştir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I, II ve III. D) I, III ve IV. E) II ve III.

3. Bu akımın temsilcileri Türk şiirinde o güne kadar yer etmiş kalıp ve anlayışlardan kurtulmak gerektiğini savunmuşlar ve biçimciliğe, duygusallığa karşı çıkıp söyleyiş güzelliğini esas almışlardır. Şiirde var olan aşırı duygusallığa, şairaneliğe, basmakalıp söyleyişe başkaldıran şiirlerini "Garip" adıyla bir kitapta toplamışlardır. Kitabın kapağına ise "Bu kitap, sizi, alışılmış şeylerden şüpheye davet edecektir." yazılı bir ibare koymuşlardır.

Bu parçaya göre aşağıdaki dizelerden hangisi Garip şiirinin özelliklerini yansıtmaktadır?

A) Elimde tüfenk, gönlümde iman,
Dileğim iki: Din ile vatan...
Ocağım ordu, büyüğüm Sultan,
Sultan'a imdâd eyle Yârabbi!
Ömrünü müzdâd eyle Yârabbi!

B) Mona Rosa. Siyah güller, ak güller.
Geyve'nin gülleri ve beyaz yatak.
Kanadı kırık kuş merhamet ister.
Ah senin yüzünden kana batacak.
Mona Rosa. Siyah güller, ak güller.

C) İşim gücüm budur benim,
Gökyüzünü boyarım her sabah,
Hepiniz uykudayken.
Uyanır bakarsınız ki mavi.

D) Desem ki vakitlerden bir nisan akşamıdır,
Rüzgarların en ferahlatıcısı senden esiyor,
Sende seyrediyorum denizlerin en mavisini,
Ormanların en kuytusunu sende gezmekteyim.

E) Yorgun gözümün halkalarında
Güller gibi fecr oldu nümayan,
Güller gibi... sonsuz, iri güller
Güller ki kamıştan daha nalan;
Gün doğdu yazık arkalarında!

4. Nihayetsiz sanılır bu ateş, müthiş duruş;
Uzayan bir busedir insanın ensesinde.
Mesafeler kaynayıp kaybolmak hevesinde;
Ve sema ağaçlarda kımıldayan bir kuş.

Bu şiirde aşağıdaki sözcüklerden hangisinin eş anlamlısı yoktur?

A) Gökyüzü B) Sonsuz C) Öpücük D) Varlık E) Uzaklık

5. Cumhuriyet Dönemi şair ve yazarlarındandır. Başta şiir olmak üzere roman, tiyatro, edebiyat tarihi araştırmaları gibi alanlarda eserler verdi. Şiirlerinde "müzik, rüya, hayal, zaman, sonsuzluk" temalarını sıklıkla kullanan sanatçı; imaj, müzikalite kaygısı taşımaktadır. Şiirlerini "Şiirler" adlı eserinde topladı.

Aşağıdakilerden hangisi parçada sözü edilen şairle aynı şiir anlayışına sahip bir sanatçının eseridir?

A) Çile B) 835 Satır C) Han Duvarları D) Sisler Bulvarı E) Aşk Merdiveni

6. Yahya Kemal, yenileşme ve sadeleşme yolunda olan Türkçe ile bir şiir dili kurmak ister. Onun kurmak istediği bu dil, milletimizin duygularını ifade edecek temiz, sade bir dil olmalıdır. Fransızlar nasıl klasik metinlerden hareket edip yeni Fransız şiirine ulaştılarsa biz de Divan şiirini günümüzde ihya etmenin, ondan pürüzsüz, sade mısralar elde etmenin yollarını aramalıyız.

Metnin ana düşüncesi dikkate alındığında altı çizili söz grubu,

I. Eski durumuna getirme
II. Yeniden canlandırma
III. Mutluluğa kavuşturma
IV. Geliştirme, güçlendirme

anlamlarından hangileri kastedilerek kullanılmıştır?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I, II ve III. D) II ve IV. E) II, III ve IV.

7. Attila İlhan şiirlerinde genellikle yazım kurallarını uygulamamıştır. Aşağıda şaire ait bir şiir verilmiştir.

bir yudum zehir gibi selim kaptan'ın uykusu
beykoz'u kaybetmiş beykoz'u
haliç'te arıyor unkapanı köprüsü
güyâ kadıköy'deymiş gemi demir tarıyor
dalgıç izzet rüyasının dibine inmiş
yirmi beş kulaçtan bir somun ekmek çıkarıyor
izzet'in gözlerini balıklar yemiş
ama nasıl büyük büyük uyuyorlar
uyusunlar sen uyu kimseler uyanmasın
cibâli uyanmasın kalbim buğulanmasın

Şairin bu şiirinde, büyük harflerin kullanımı ile ilgili aşağıdaki yazım kurallarından hangisine aykırı bir kullanım yoktur?

A) Kişi adları büyük harfle başlar.
B) Özel adlardan türetilen bütün kelimeler büyük harfle başlar.
C) Yer adları büyük harfle başlar.
D) Yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar.
E) Dize büyük harfle başlar.

8. Şiirin topluma bilgi aktarmak gibi bir sorumluluğu yoktur. Böyle bir beklenti, şiirin ruhuna aykırıdır. Hangimiz, şiirden bir şeyler öğrenme amacı taşırız ki zaten? Ayrıca şiirde biçimsel bir disiplin olmalıdır. Şiirin eli ayağı düzgün olmalı yani. Alt alta, rastgele diziliveren, hiçbir ahengi olmayan dizelere ben şiir diyemem.

Böyle düşünen biri aşağıdaki şairlerden hangisini okumayı tercih eder?

A) Rıfat Ilgaz
B) Mehmet Akif Ersoy
C) Haydar Ergülen
D) Necip Fazıl Kısakürek
E) Orhan Veli Kanık

9.

Karanlığın insanı delirten bir ihtişamı vardır
Yıldızlar, aydınlık fikirler gibi
tavanda salkım salkım.
bu gece dağ başları kadar
yalnızım.
Çiçekler damlıyor gecenin parmaklarından,
dudaklarımda
eski bir mektep türküsü,
karanlıkta sana doğru uzanmış ellerim,
gözlerim, gözlerini arıyor durmadan;
nerdesin?

Bu şiirle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Zıt anlamlı sözcükler kullanılmıştır.
B) Deyim aktarması vardır.
C) Benzetmelere başvurulmuştur.
D) Kişileştirme sanatından faydalanılmıştır.
E) Deyimler kullanılmıştır.

10.

I. Ah, sen ey, ölüm kadar sonsuz olan
II. Ve dar bir tabut gibi rahat uyku
III. Islak geceyi örtün kalbim, uyu
IV. Artık uykuyla tek başına kalan

Numaralanmış dizelerden hangilerinin sonunda ünlem işareti kullanılabilir?

A) I ve II.
B) I ve III.
C) II ve III.
D) II ve IV.
E) III ve IV.

11. I. Yeni şairleri, şiirde biçimsel kısıtlamaları tamamen reddederler. Yani ölçü, uyak ve birime karşı gelirler. Ayrıca söz sanatlarına yer vermezler.

Aşağıdaki dizelerden hangileri bu özellikleri yansıtmamaktadır?

A) Eviniz kutu gibi küçücük bir evdi.
Sarmaşıklarla balkonu örtük bir evdi.
Güneşin batmasına yakın saatlerde
Yıkanırdı gölgesi kuytu bir derede.

B) Nedir bu benim çilem?
Hesap bilmem,
Muhasebede memurum
En sevdiğim yemek imam bayıldı.
Dokunur.

C) Sokakta giderken kendi kendime
Gülümsediğimin farkına vardığım anlarda
İnsanların beni deli zannedeceğini düşünüp
Gülümsüyorum...

D) Geceleri arpa boyu büyüdüm,
Adam oldum elim ekmek tuttu.
Bütün sevdiklerim öldü.
Günler su gibi geçti.

E) Bekliyorum,
Öyle bir havada gel ki,
Vazgeçmek mümkün olmasın!

12. Biçim olarak serbest şiir anlayışına bağlı kalmıştır ve serbest nazmın en önemli temsilcisidir. İçerikte ise ideolojik ve siyasal konulara yer vermiştir. Divan ve halk şiirinin bazı öğelerini şiirlerinde kullanmıştır. Fütürizm akımından ve Mayakovski'den etkilenmiştir. İlk şiir kitabı Güneşi İçenlerin Türküsü adıyla yayımlanmıştır. Memleketimden İnsan Manzaraları ve Kurtuluş Savaşı'nı anlattığı Kuvayı Milliye Destanı önemli eserlerindendir.

Sözü edilen şair ve bağlı olduğu şiir anlayışı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Orhan Veli Kanık - Garip
B) Nazım Hikmet - Toplumcu Gerçekçi Şiir
C) Sezai Karakoç - II. Yeni
D) Cahit Sıtkı Tarancı - Öz Şiir Anlayışı
E) Ahmet Kutsi Tecer - Millî Edebiyat Anlayışı

13. Şimdi gemiler geçer uzaklardan
Gönlüm güvertede sere serpedir.
Işıklı geceler, saz sesleri, peynir ekmek.
Ne biletim ne param ne dostum var.
Pır pır eder yüreğim bakındıkça.

Bu dizeler için,

I. Belli bir ölçü ile yazılmıştır.
II. Çağrışımlara başvurulmuştur.
III. İstiare sanatı vardır.
IV. Toplumsal bir durumdan bahsedilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) I ve IV. E) III ve IV.

14. Sina ile tuz dağında, zeytin
hakkında konuşuyorduk: Bir tek
olsun zeytin yetiştirseydik bunca
söz yerine! Suyun hakkı için
ve kara gözlerinin hatırına, dilde
çoğalan zeytin, tuza değil, ekmeğe
değil söze kardeş duruyordu, rüzgâr
bu akşama tuzdan bir sofra kuruyordu,
söz ile zeytin arasında: Yoklukta
buluşmanın güzelliği gibi duruyordu
kardeşlik! Hiç kutsalınız yoksa
kardeşlerinize bakın, kardeşlerim!
Kardeşlik, yokluk kadar kutsaldır,
onların bakışında zeytin, tuz
onlar ağlayınca göl, gönül onlarda
durduğu için dağ ve uzun
çarşılı bir gülüşü var onlarla uzun
bahçeli bir geçmişin.Diyebilir miyiz
yokluğun çölü zeytinden ve bizden
geçilmiyordu varlığımız, kardeşler:
Yokluğunu yetiştirebilir miyiz geçip zeytinden?

Bu şiirden yola çıkılarak Haydar Ergülen'in şiir anlayışı ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Şiirlerinde imge ve çağrışımlara yer vermiştir.
B) Geleneksel olan ile çağdaş şiiri birleştirmiştir.
C) İmla kurallarının ve klasik dize anlayışının dışına çıkmıştır.
D) Yabancılaşma, hüzün, kardeşlik, sevgi gibi temaları işlemiştir.
E) Redif, kafiye, ölçü gibi ahenk ve ritim unsurlarına bağlı kalmıştır.

15. Saf şiir, şiirde dili her şeyin üstünde tutmuş ve divan şiirinin biçimci yapısından da etkilenmiştir. Bu anlayışla yazılan şiirlerde ahenk, güzel ve etkili söyleyiş önemlidir. Bu şiir geleneğinde amaç, dilde saflaşmayı sağlayarak rahat söyleyişi bulabilmektir. Saf şiirde siyaset ve toplumcu görüşler şiirin dışında bırakılmıştır. Masal, rüya, mit, zaman gibi düşsel temaların yanı sıra aşk, ölüm, ayrılık, yalnızlık gibi bireysel temalar da bu şiirlerde sıklıkla işlenmiştir. Saf şiir anlayışının oluşmasında Fransız edebiyatında ortaya çıkan sembolizm akımının etkisi vardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sözü edilen anlayışla yazılmış bir şiirdir?

A) Bana sormayın böyle nereye
Koşa koşa gidiyorum.
Alnından öpmeye gidiyorum
Evleri balkonsuz yapan mimarların.

B) Üzümler yıldız gibi
Su güldü bize
Toprak güldü
Bu yıl gökler yavuzdu
Güzel gürledi
Tarlalar beni bekler
Varalım bağ evine

C) Açılan bir gülsün sen yaprak yaprak
Ben aşkımla bahar getirdim sana,
Tozlu yollarından geçtiğim uzak
İklimden şarkılar getirdim sana.

D) Bir serseriyim
Bazen efendi hüviyetli
Bilirsin kalbimdeki
Hakikate köle olmak isteği.

E) Dörtnala gelip Uzak Asya'dan
Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan
Bu memleket bizim!
Bilekler kan içinde, dişler kenetli
ayaklar çıplak
Ve ipek bir halıya benzeyen toprak
Bu cehennem, bu cennet bizim!

16. "Muhakkak ki şiirin öznesi olan 'kurmaca ben', şairin 'gerçek ben'inden tümüyle bağımsız değildir. Mesela Ceyhun Atuf Kansu'nun 'Kızamık Ağıdı' adlı şiirinde konuşan, kişileştirilen 'gamlı, donuk, kış güneşi' dir. Ancak şairin bu şiirini besleyen asıl kaynağın çocuk doktoru olarak çalıştığı dönemdeki yaşantıları olduğu söylenebilir."

Şairle şiir arasındaki ilişkiyi bu şekilde değerlendiren bir eleştirmenin aşağıdaki metinlerden hangisini örnek olarak vermesi beklenir?

A) Bütün trenleri kaçırdın,
Acıklı bir roman gibisin şimdi.
İşte milyon insanda milyon yürek
Senin için çarpar mı biri?
Karanlık kış günü akşam üstü
Dost diye sokaklarda kendini ara,
Sevdalı kimsesiz sarhoşlar gibi
Sarıl gizlice ağaçlara.

B) Ve saçlar çizelim, bulutlar,
Türküler, masallar gibi,
Hepsinin üstüne sonra
Kocaman bir insan yüreği.
Öyle bir yürek ki sevgiyle
Arkadaşlıkla, mutlulukla dolsun,
İsterse ondan sonra
Bütün şairler ölsün.

C) Kederlendiğim günler olmuş
Naçar dolaşmışım sokaklarında,
Sevinçli günlerim olmuş
Başım havalarda gezmişim.
Bağrımı açıp ılgıt ılgıt
Esen serin rüzgârlarına,
İlk defa kıyılarından
Denizi seyretmişim.
Issız çorak ovalarında

D) Bir gece habersiz bize gel
Merdivenler gıcırdamasın
Öyle yorgunum ki hiç sorma
Sen halimden anlarsın
Sabahlara kadar oturup konuşalım
Kimse duymasın
Mavi bir gökyüzümüz olsun kanatlarımız
Dokunarak uçalım.

E) Sevda mı, umut mu, arkadaş mı,
Anılar mı? Nerde...
Ölüm mü? Doğduğun günden beri
Ardından gezer caddelerde.

17. Koyun verdi, kuzu verdi, süt verdi;
Yemek verdi, ekmek verdi, et verdi.
Kazma ile dövmeyince kıt verdi;
Benim sâdık yârim kara topraktır.

Beni hor görme kardeşim,
Sen altınsın ben tunç muyum?
Aynı vardan var olmuşuz,
Sen gümüşsün ben sac mıyım?

Aşağıdaki edebî sanatlardan hangisi bu dörtlüklerde ortak olarak kullanılmıştır?

A) Tezat
B) Tenasüp
C) İstifham
D) Teşhis
E) İstiare

18. “Deeeert
çok,
hemdert yok”
Yüreklerin
kulakları
sağır…
Hava kurşun gibi ağır…
Ben diyorum ki ona:
— Kül olayım
Kerem
gibi
yana
yana.

Bu şiirde altı çizili sözcükte aşağıdaki anlam olaylarından hangisi vardır?

A) Ad aktarması
B) Deyim aktarması
C) Benzetme
D) Kişileştirme
E) Dolaylama

19.

- Biçime ve imgeye önem verdiler.
- Anlamı karartan ve gizleyen bir tavır takındılar.
- Günlük konuşma dilini dışlayarak geleneksel cümle yapısını bozdular.
- "Folklor şiire düşman" sloganını geliştirdiler.
- Sürrealizm ve Dadaizm akımlarından etkilendiler.

Aşağıdakilerden hangisi özellikleri verilen şiir anlayışına bağlı bir şair değildir?

A) Melih Cevdet Anday
B) İlhan Berk
C) Turgut Uyar
D) Ülkü Tamer
E) Edip Cansever

20.

Eli değnek tutar tutmaz
Çoban oldu;
Sardılar sırtına bazlamayı
On altı yıl güne verdi karnını,
On altı yıl koyun güttü, kavalsız
İnsanlardan ağayı tanır,
Adını bilmez sorarsan,
Hayvanlardan Karabaş'ı
Günü yetti, bıyığı bitti,
Okundu künyesi,
Gitti, davulsuz zurnasız.

Bu şiirin, biçim ve içeriği incelendiğinde aşağıdaki şiir anlayışlarından hangisine ait olduğu söylenebilir?

A) Öz şiir
B) I. Yeni
C) II. Yeni
D) 1980 Sonrası
E) Toplumcu Gerçekçi